III. évfolyam 1896. Szerda, szeptember 16. 75. szám.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt letesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. *Leó* papa *Zichy* Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő: Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: *szerdán este és szombaton este.* Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Szent-István-tér 1. sz. Hirdetések helyenként 50 kr Bélyegilleték külön 30 kr.

Apponyi fuziója.

Hozzá vagyunk már szokva, hogy Apponyi Albert gróf beszédeit esemény gyanánt fogadja a kövélemény. Az ipolysági beszédnek fontosságát azonban nem annyira az ott hangoztatott kijelentések szolgáltatják, mint inkább az előző napok alatt a fuzióról szárnyra kelt hirek, melyek Apponyi beszédének keretéül szolgáltak.

A pártok helyzetét már ismertettük lapunkban s most csak felemlitjük, hogy fuzionális hirek Horánszky beszéde nyomán keletkeztek. melyből a kormánypárt remegő korifeusai közeledést láttak a szabadelvünek gunyolt politikai párthoz. Lehet, hogy Horánszky valóban szándékát kivánta jelezni nevezetes beszédében. Lehet, hogy Horánszky fuzionálni akar, de Apponyi ipolysági beszéde meggyőz bennünket, hogy ez nem lenne a nemzeti párt fuziója, mely párt továbbra is megmarad ellenzéki álláspontján s elég ovatos, hogy nem akarja a hitelét vesztett kormánypártot saját erkölcsi erejével támogatni.

A somorjai szózatban életjelt adott magáról Apponyi s megmagyarázta az ünnepségek alatti hallgatását; az ipolysági beszédben pedig megczáfolta a fuzionális hireket s jelezte jövőbeli magatartását.

A liberális sajtó a csalódottak fanyar hangulatával tárgyalja Apponyi beszédét és szomoruan konstatálja, hogy a treuga dei véget ért, Apponyi ismét csatasorba állott! Valóban kaczagtató ez a kesergés. Csak nem hitték komolyan, hogy Apponyi az ő nyugalmuk kedvéért, a milleniumi ünnepségek lezajlása után is, csendes lemondással fogja türni veszedelmes működésüket?

A fuzió meghiusulta feletti kesergésüket jóval felülmulja azonban abbeli csalódásuk, hogy Apponyi nem rontott neki a néppártnak, sőt kimondotta nyiltan, hogy a kormány hazug játékot üz a liberálismus jelszava alatt, a midőn soraiból számüzi a revizió hiveit. Apponyi kijelentette, hogy az ő álláspontja maradt a régi, azaz a kötelező polgári házasságot ma is ellenzi; nem helyesli azonban a néppárt törekvéseit. Mindezeknek daczára szivesen látja táborában a revizió hiveit.

Mi ugyan nem vagyunk elragadtatva Apponyi nyilatkozata által, és nem látjuk Apponyi közeledését pártunkhoz abban a mértékben, mint a kormánypárti sajtó. Jól esik azonban látnunk a liberális sajtó leplezetlen mérgelődését Apponyi magatartása felett.

Apponyi ipolysági beszédének ismertetett részlete azért nem találkozik helyeslésünkkel, mert bármennyire lássék is hizelgőnek reánk nézve az, hogy a reviziót pártja részére valósággal felvette programjába, világos benne a politikai taktika, a mellyel bizonyosan sokat árt önmagának s főkép a haza érdekének.

Mert nézzük csak az ipolysági beszédet abban a világitásban, a melyben a programbeszédet mondó Zichy Jenő gróf és Hock János beszéde révén látható.

Zichy Jenő gróf világosan kijelentette, hogy azért lépett ki a kormánypártból, mert a kötelező polgári házasságot nem helyeselte s azért csatlakozott a nemzeti párthoz, mert annak kötelékében megőrizheti lelkiismereti szabadságát. Utána Apponyi mondotta el beszédét, végül pedig Hock János hangsulyozta egész határozottan, hogy ő a revizió hive s ezért annak idején sikra is száll érdekében.

Két revizionista szellemü beszéd közzé ékelődik tehát be Apponyi beszéde, amelyben kijelenti, hogy ő maga, sem Horánszky pártelnök nem hive a revizionak.

Mi, akik a reviziót az állam érdekében minél előbb kivánjuk keresztülvinni, nem helyeseljük ezt a taktikát, mert nem tekintjük egyébnek taktikánál Apponyi ipolysági nyilatkozatát. Világos a vezér szándéka. Megakarja menteni a reviziót követő kerületek mandátumait, de nem óhajtja keresztülvinni magát a reviziót. Ha nem ismernénk Apponyi nagy befolyását, melyet pártjára gyakorol, még abban az esetben is világos volna előttünk, hogy a nemzetipártba került revizionista képviselők nem fogják az egyházpolitikai törvényeket bolygatni. Ez kitünik Apponyi beszédének ama részéből, hol különösen hangsulyozza, hogy az egyházpolitikai kérdések napirenden tartása nem helyes

Őszszel.

— A »Fejérmegyei Napló« eredeti tárczája. —

Irta: **Mária.**

Száll a madár, hull a levél! A hervadó lombok közt támadó panaszos, halk suttogás, elmulásról, enyészetről regél.

A kis üvegharangok szeliden csengnek, bongnak, a mint az őszi szél átsuhanva köztük, meghimbálja őket; mintha a hulló falevelek, sárguló növények lélekharangjai csendülnének. A hervadó kis virágok véglehellete, mint gyenge illat leng körül, s halvány fejecskéiket bús megadással hajtva le intik a memento morit!

A napnak sem fénye, sem melege nincs már, megtört sugara fátyolozottan szürődik át a szakadozott felhőfoszlányokon, búcsucsókot küldve a haldokló természetnek. A légben költöző darusereg szomoru Isten hozzádot kiált le a földre: látlak-e vagy sohasem!? Utrakészen vissza-vissza röppen csicseregve, elhagyott kis fészkéhez a fecske, aztán hirtelen, mintha fájna a válás, átsuhan a nagy messzeségen; siet jobb hazába, örök napfényes kikeletre. Végtelen szomoruság árnya lebeg a letarolt vidék felett, minden érezni látszik közeledtét az elkerülhetlen megsemmisülésnek.

Az életnek őszén álló levert lélek is fájdalmasan merengve el a mulandóság felett. Érzi, hogy im, végczéljához jutott, előtte már a rideg tél — a kérlelhetlen halál! S mert a jelen kopár pusztaságán nincs mit aratnia többé, visszaszáll a képzelet szárnyain a letünt multba. A hű emlékezet lobogtatja lángját s szende fényével ujra bevilágitja azt, mit az élet visszahozhatlanul magával ragadott.

Oh! mily boldog az, ki fiatalságának élveivel takarékoskodva, a holnapra gondolva, félre tett magának a késő ősz számára is hogy édes derüvel vonhassa be utolsó napjait. A szivben ujra átrezdül a tavasznak szelid fuvalma: pezsdülő élet, illatterhes lég, fakadó vágyaival, hullámzó érzelmeivel. Az ifju, üde, szép tavasz, gyorsan, észrevétlen száll tova, mint egy röpke tündérálom, s jön helyébe az öntudatos, hévteljes, lüktető nyár, ragyogó napsugaras egével, fénylő csillagával, mely hivogat, integet küzdeni a létért. De alig izlelve meg gyümölcsét a nyárnak, már beköszönt az ősz. A bágyadt, halvány, mélabús ősz, mely egyedül a boldogitó öntudatban, hogy az életben jól töltötte feladatát, nyujthat elégtételt az eltünt tavasz, vesztett nyár helyett. Élvezi a jelenben a multat s várja igaz hittel, bizalommal az örök tavaszt — a feltámadást.

— — — — — — — — — — — — — — —

Száll a madár, hull a levél! A hervadó lombok közt támadó panaszos, halk suttogás, elmulásról, enyészetről regél . . .

Örök szerelem.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárczája. —

Irta: **Széll Lajos.**

Az őszi szél végig sivitott a száraz fák között s a sárguló, fonnyadt levelek körben keringve csendes koppanással hullottak a szemetes utra. Az elhagyott, kopaszodó ágak pedig mindmegannyi kiaszott kar meredtek ég felé, össze-összeverődve, mintha az ősi tölgyfák kétségbeesve e pusztulás felett onnan felülről kérnének segélyt: uj levelet, illatos virágot.

S a csendben, melyet csak a hulló levelek halk zizegése zavart meg, az erdei uton két alak haladt végig, — egy leány s egy ifju. Egy levél odahullott az ifju lábai elé. Lehajolt s felvette:

— Nézze csak Ilona ezt a két levelet! Össze vannak forrva a tövükben, alig lehet őket szétválasztani. Nem is szakitom szét. Együtt egymás mellett bujtak ki rügyeikből és együtt nőttek fel, védve egymást az esőtől, széltől. Egyszerre vesztették el az életerőt, együtt fonnyadtak el s hullottak alá s még most is együtt vannak. S mert megosztották az örömet bánatot, életet és halált, még most is boldogok! — Oh mért nincs nekem ily elválhatatlan társam, hisz olyan szomoru az egyedüllét.

Az ifju elhallgatott egy pillanatig, majd busan folytatta:

— Sohasem is volt, — hiszen ön tudja! Nem volt soha, ki igazán szeretett, kihez igazán

00000680

ez mellékes dolog, vannak ennél sokkal fontosabb teendőink. Ime a nemzeti párt vezérének programmja, a melyet világosabban igy lehet kifejezni: „Megengedem, hogy revizionista legyen akármelyik párthivem, de nem engedem meg hogy azzal foglalkozzék, mert vannak fontosabb teendőink.“ És ebben a taktikában tenyeget bennünket annak a veszedelme, hogy mandátumhoz segitjük több revizionista jelöltjét a nemzeti pártnak, annélkül, hogy e jelöltek a revizió keresztülvitelénél segédkeznének.

Ennek daczára sok van Apponyi beszédében, a mely kibéki e kellemetlen hátterü taktikával. Magában véve az, hogy a néppárt legfontosabb programm pontját pártja részére átveszi, és az ellenzékek közös akcióját sürgeti; nagy szolg. latot tesz nekünk elismerve pártunk létjogosultságát, melyet eddig szerettek tőlünk elvitatni, másodsorban pedig a liberális kormány helyzetét az uj választásokon ugyan csak megnehezíti az ellenzék közös akciója révén. Ez a közös akczió Apponyi fuziója, a melyet az ellenzéknek a jövő választásokra felajál s a mely a kormánypártot keserüséggel és félelemmel tölti el.

Ebben az értelemben elfogadjuk a szövetséget s az olyan kerületekben, a hol a néppárti jelölt keresztülvitele nem lehetséges a kormánypárti jelölt megbuktatására szivesen segédkezünk a nemzetipárt revizionista jelöltjeinek. Egyebekben pedig minden igyekezetünket arra fogjuk forditani, hogy mentől több nyilt néppárti képviselő jusson be a parlamentbe, mert tisztán áll előttünk, hogy a pártvezérek taktikájával szemben egyedül csak a néppárti képviselőkben bizhatunk, hogy a reviziót nemcsak óhajtják, de annak keresztülvitelére minden tőlük telhetőt elkövetnek.

— **Mi az igaz?** Ismét a liberális sajtó hazugságával kell foglalkoznunk. Azt a hirt terjesztik, hogy a váczi püspök Schuszter Konstantin körlevelében figyelmeztette egyházmegyéje papságát, hogy tartózkodjék a néppárti mozgalmaktól és hogy Hegyi Antal csongrádi plébánost néppárti magatartása miatt kanonilag megintette. E hirrel kapcsolatosan olyan magasztalólag emlékeznek meg Schuszter püspökről, hogy büszkék lennénk e dicséretre, ha nem tudnánk, hogy e dicséretet abban a reményben előlegezik a püspöknek, mert azt akarják elhitetni a világgal, hogy Schuszter püspök liberalis. Nagyon örvendünk azonban, hogy Schuszter püspök nem szolgált rá erre a liberális dicséretre s a hogy buzgó egyházi életét ismerjük, nem is óhajtja az ő dicséretüket. Schuszter semmiféle intelmet nem küldött papságához s a legmegbizhatóbb forrásból jelenthetjük, hogy ő egyike a néppárt leglelkesebb hivének. A körlevélről forgalomba hozott hir tehát nem igaz. — Előre tudjuk, hogy a zsidó-lapok, melyek tegnap annyira dicsérték Schuszter püspököt, holnap majd a leggorombábban meg fogják támadni. De hiszen Schuszter püspök jobban fog örvendeni a zsidóliberális lapok támadásainak, mint dicséretének, a melyre egyáltalán nem áhitozik.

— **Néppárti gyülések.** Mult vasárnap, e hó 13-án rendkivül népes gyülést tartottak Kis-Apátinban (Barsmegye.) A gyülésen öthatezer néppárti polgár lehetett jelen. A felbérelt liberális zsidó suhanczok fütyüléssel igyekeztek zavart csinálni, de letorkolták őket. A főszolgabiró pedig az asszonyokat akarta kizárni a gyülésen való részvételből. Később azonban ezt a bölcs határozatot visszavonta. Nagy hatást gyakorolt Zichy Nándor gróf elnöki beszéde. Válaszolt azokra a hazug mesékre, a melyet az ő hazafiságának kétségbevonására terjesztettek. Szavaiban lángoló hazaszeretete nyilatkozott meg s e hazafias érzéseinek alapjaiul a hit igazságait emlitette fel. A kiegyezés kérdésében pedig elitélte a kormány taktikáját, mely az ország károsodását idézi elő. Beszéltek még Marsovszky Endre, dr. Zelenyák orsz. képviselő és Vaczulik Vincze. A gyülés a legnagyobb rendben oszlott szét. — Kis-Lődön (Veszprémmegye) vasárnap akartak néppárti gyülést tartani, a melyet azonban a főszolgabiró azon ürügy alatt tiltott be, hogy a kerület képviselője Óvary Ferencz ugyanazon a napon Kis-Lődön beszámolót tart. A gavallér képviselő annak idején egész kerületét saját költségén felvitte a kiállitásra. Ugy látszik ez a zseniális kortes fogás nem használt sokat, mert ujabb „fogásról“ kellett gondoskodnia.

— **A válaszuton.** Szapáry Gyula gróf tegnap visszaérkezett a fővárosba s ma a kilépettek pártja értekezletet tart, melyen megbeszélik a politikai helyzetet s a párt jövő magatartását. A kormány lapok élénk fantáziája rögtön kiszinezi ezt az értekezletet, hogy azon módozatokat fogják megbeszélni, a melynek alapján visszalépjenek a kormánypártba. Nem hisszük azonban, hogy ennek gondolata foglalkoztatná Szapáryékat s Apponyi ipolysági hadüzenete után bizonyosan ők is akczióba lépnek a kormánypárt ellen. A kormánypártba annál kevésbé léphetnek be, mert az egyházpolitikai ellenzékhez tartoznak, a kik a reviziónak hivei, a kormánypártba lépésük esetén pedig fölkellene hogy adják az álláspontjukat.

— **Egyesült ellenzék.** A délmagyarországi ellenzék közös értekezletet fog tartani Temesváron, hová Apponyi Albert grófot is várják. Az értekezleten a nemzeti párton és a néppárton kivül a függetlenségi párt is részt vesz.

— **Liberális koncz.** A közigazgatási biróság tagjainak kinevezése okoz most sok gondot a kormánynak, mert az előkelő, szép fizetésü állásokra a liberális szolgálatokat tett képviselők közül igen sokan zaklatják a miniszter urakat, a kik természetesen ugyancsak megvannak akadva, hogy az éhesek közül kiknek dobják oda koncz gyanánt ez állásokat. Hir szerint a tizenkét birói állásért 78 liberális képviselő buzgólkodik. hogy rokonait juttassa be. — Mindenesetre nagyon jellemző ez a hir közállapotaink erkölcsére.

---

ragaszkodhattam volna. Nem éreztem soha, mily édes a szülők csókja, mily kedves a testvér ölelése. Engem mint kis árvát az ön szülei fogadtak kastélyukba. Áldom őket, jók voltak hozzám, de még sem voltak szüleim! — Azután eltávoztam s a fejlődés hosszu évei alatt mig más ifju szivébe zárja az egész világot, én nem szerettem soha senkit. Visszatartott egy kép, egy phantom, egy mosolygó leányarcz, melyet ifjukoromban láttam. Az lebegett előttem ébren, álmon, mint egy örökös vágy. S visszatértem az önök kastélyába, hogy most ujra elinduljak s megkezdjem a valódi küzdelmet az élettel. Hanem e közben megtaláltam valamit, azt a mosolygó arczu leányt, az én phantomomat s fellángolt szivemben mind az a szeretet, mit évek során elnyomtam benne. Ilona! megtaláltam a másik levelet, legyen ön az én elválhatatlan társam.

Az ifju hirtelen megállott, a leány pedig odalépett mellé, mialatt biborpir öntötte el arczát, halkan susogta:

— Elválhatatlan társa . . . az öné . . . Örökre . . . Hanem, a férj és feleség nem két levél! A férj az ág, a nő a levél, a virág s az ág tartja a levelet, a virágot! S ön már elég erős volna ehhez?

Az ifju, mintha hideg szél csapta volna meg s fáznék, kezeit kabátja zsebébe rejté.

— Értem önt — és szomoruan mosolygott. — Ön, az előkelő hölgy oly férjet kiván, ki már „valami“. Én pedig — ön előtt — semmi vagyok!

Lehajtott fejét felkapta, arcza lángba borult.

— Jól van! — De ezzel nem mondok le a reményről, mert szeretem, kimondhatatlanul szeretem önt Ilona! s küzdeni fogok önért, mig oly magasra emelkedem, hogy magamhoz emelhetem. Isten önnel!

Megfordult s lassan végig ment az avaros uton, s elment ki . . a nagy világba.

A fák száraz ágai pedig összeverődtek a süvitő őszi szélben, mintha a bólongó ágak örökre bucsut intettek volna az ifjunak.

* * *

A lámpa serczegve égett az asztalon, rezgő fényt vetve a kis szoba szegényes butoraira s a sápadt arczu ifjura, ki az asztal mellett ült, ideges gyorsasággal jártatva végig tollát a papiron.

„Felemelkedem, mig önt magamhoz emelhetem!“, ezt mondta a leánynak s ezért küzd. Emelkedni akar, de nem azon a kényelmes uton melyhez hosszú idő szükséges. Valami sejtelem azt sugta neki, hogy az ő ideje rövid, hogy sietnie kell. És sietett, azzal a lázas gyorsasággal, mellyel a halálra sebzett őz siet társai felé, hogy közöttük lehelje ki lelkét.

Mit is mondott az a leány? . . On még nem elég erős ahhoz! Óh, nem ilyennek képzelte ő az igazi szerelmet! Az nem kutat, az nem vizsgál, az csak szeret! . . Az igazi szeretet azt mondja: Árva vagy? . . . Leszek én mindened és szeretjük egymást! . . Nem ismer senki? Elég ha én ismerlek s ha szeretjük egymást! . Szegény vagy? Nincs kenyered? . . . Ehezek veled, elég, ha téged birlak s szeretjük egymást! . . Beteg vagy? . . Ápollak, vigasztallak és szeretjük egymást! S ha elragad a halál, én is veled halok és szeretjük még akkor is egymást! Lelkünk egymásba forrva száll az ég felé s szétomló szervezetünk pora összevegyül a sirban és még ott is szeretjük egymást! ...

Igy tudna ő szeretni, de a leány nem akartá. — Ám legyen, emelkedni fog, hirtelen emelkedni!

S a toll gyorsan végig futott a papiron és csodás mű volt az, melyet létrehozott. Egy lázas agynak, egy lázas szivnek vallomása, mely lázba ejti azt is, a ki hallja, azt is, a ki olvassa! „Örök szerelem“. Ez a czime. Hát van örök szerelem? Annak a szivében, ki ezt megirja, van s a szindarabban elmondja, hogy az milyen. Hogy még az a porszem is érez, mely a halottak testéből keletkezik, hogy még halála után is érezzük szerelmét . . . . az örök szerelmet!

Az ifju alig tudta, hogy mit ir, csak azt érezte, hogy a lelkét önti a sorokba, hogy szivének vére az, melylyel ir s hogy olyat, minőt ő alkot, nem alkottak még soha! . . Azután látta maga előtt a hatást. Senkise tudja majd előre, ki irta a darabot. Névtelenül nyujtja be. Csak az imédott leány ismerje a szerzőt. Az ifju látta maga előtt a telt szinházat, hallotta az üdvriadalt, a kiáltást az ismeretlen iró után. Végül megjelenik a függöny előtt . . . Zugó tapsvihar . . . koszoruk fogadják, de ő nem lát, nem hall semmit, csak azt a leányt nézi ott a páholyban, csak annak tapsát hallgatja és látja megnyilni az eget és annak fénye sugárzik reá! . . .

Pedig kár a magasba nézni annak, ki alant született.

Az ifju lázasan irt tovább s nem érezte annak a nyugtalan fénynek lobogását, mely szemében égett; nem látta azt a két lángvörös foltot, mely arczán kigyuladt, mint a vésztüz, mely az ellenség jöttét jelenti. . . .

* * *

00000681

Diósdi templom szentelés.

— Saját tudósitónktól. —

Fényes, nagy és lélekemelő ünnepe volt f. hó 13-án Diósd községnek. Fényes volt azért mert az egész kis falut diadalkapuk, zászlódisz, a helyheliek s a környék lakosságának és a budapesti vendégek hullámzó sokasága ékesitette; nagy két okból is, mert nem csak bucsu volt a községben, de az ujonnan épült diszes templom ünnepélyes felszentelése is e napon tartatott; lélekemelő végre azért, mert látni lehetett az egykori lelkipásztor és a régi hivek között most is égő szeretet lángjának ragyogását.

A müizléssel épitett templom Say Ferencz székesfejérvári épitész müve. A kilencz ezer forint nagy részét maga a hitközség adta és hozzájárult adományával több budapesti család, valamint dr. Steiner Fülöp székesfejérvári püspök az ékes oltárkép adományozásával.

A templom szentelést Károly János kanonok végezte Kereskényi kerületi esperes, Tétry tétényi plébános, Puchlin hevesi esperes és Tanninger török-bálinti segédlelkész közreműködésével. A felszentelés után Károly kanonok intézett szivreható beszédet, mely a hivőket egykori lelkipásztorkodására való vonatkozásaival, valamint a felszentelt templom jelentőségének ecsetelésével valósággal elragadta.

Mint fővárosi ember, és mint diósdi nyaraló, kinek boldog házasságát az egyház nevében Károly János az egykori tétényi plébános áldotta meg, soha sem feledem el e templomszentelést és megkisérlem stenografiám segélyével a szivreható beszédet e becses lapban közölni:

„Tizennyolcz éven át voltam lelki atyátok ájtatos diósdiak, tizennyolcz éven át viseltem köztetek a lelkészi tisztet és a legjobb tehetségem és igyekezetem szerint töltöttem azt be, mert semmit sem óhajtottam mint lelki üdvötöket.

Tizennyolcz éven át együtt viseltem veletek a nap terhét, örültem, ha boldogság ragyogott reátok és bánkódtam midőn csapások sujtottak benneteket. Gyermekeiteket én vettem föl a ker. katholikus egyház közösségébe és én adtam nevet a szent keresztségben, halottaitok örök nyugalma felett pedig az én imám lebegett! Együtt képeztünk egy egészet, egy testet és lelket, egy hivő községet, melynek feje Jézus Krisztus volt, együtt hittünk, együtt reméltünk és a ker. kath vallás nagy egységében, mint ugyanazon testnek tagjai együtt szerettünk, Krisztus Jézus örök kegyelmében.

Ezek voltak körülbelül azok a szavak, a melyekkel ezelőtt tizenkét évvel midőn letettem pásztorbotomat és megszüntem lelkiatyátok lenni, töletek elbucsuzva beszédemet kezdettem. Midőn nektek Jézus lékéjét hagytam hátra, mikor elbucsuztam plebániám templomaitól, a melyekben közös imáink áldozatát az Istennek felajánlottuk az oltároktól, melyek lépcsőin szenvedéseinkben oly sokszor enyhülést és vigaszt nyertünk, mikor elbucsuztam a szószéktől, a honnét az Isten szavát és igazságát annyi lelkesedéssel magamnak is, meg nektek is hirdettem; mikor elbucsuztam mindnyájatoktól, fiataloktól, öregektől és elbucsuztam megholtjaitak sirhalmaitól, köztük attól is, a mely édes jó anyám porait takarja.

És e bucsu vétel óta már tizenkét esztendő telt el és tizenkét év után ismét itt vagyok, Isten irgalmából, a mi szeretett főpásztorunk megbizásából, itt vagyok azért, hogy ezen diszes uj templomtokat az Isten dicsőségére és a Bold. Szüz Mária, a ti és az egész ország védszentjének tiszteletére, ezeknek az én régi paptársaim és barátaimnak támogatása mellett felszenteljem.

Sokat nem látok én itt ma egykori hiveim közül, sok házastársat választott el egymástól és sok gyermeket a szülőitől a keserü halál és a mit szinte fájdalommal láttam, a ti dusan termő szőllőitek mind kipusztultak.

És ti ájtatos diósdiak még sem hagytátok el az Istent, sem az ő parancsait, sem az ő anyaszentegyházát és annak kegyszereit, hanem még jobban szeretitek a jóságos Istent, még jobban lángoltok az anyaszentegyház szeretetében. Mig gazdagok voltatok egy szerény kis kápolnában imádtátok az Istent, most, hogy szegények lettetek fényes templomot emeltek az ő dicsőségére!

Lehetetlen tehát, hogy a midőn felszentelve e templomot magasztalom a mi jó Istenünket, ne magasztaljam a ti vallásos buzgóságtokat is, a melyet Jézus Krisztus öntött a ti lelketekbe.

Mert hiszen mit látnak szemeim e templomot tekintve? Kőből emelt falakat csupán? Nem! A végtelen Istennek a megváltás nagy kegyelmének, a B.-Szüz Mária és a szentek tiszteletének, az összes kath. hitágozatoknak ünnepélyes megvallása ez részetekről jámbor diósdiak! Nyilt és ünnepélyes bizonyságtétele e templom annak a ténynek, hogy ti hisztek az Istenben, ragaszkodtok az anyaszentegyházhoz, és hogy ti hüséges alattvalói vagytok az apostoli magyar királynak, tényező tagjai a nemzet egységének. E templom épitésével bebizonyitottátok a mit szt. Ágoston mondott: „Téged kereslek én édes Istenem és miattad bejárom a föld kerekségét"; és lelkes örömmel éneklitek zsoltáros dalát: „mily kedvesek hajlékaid erősségek Ura, mint vágyódik s eped lelkem szent templomod tornáczai után!"

Valóban az Isten az emberi lét szükségképpeni föltétele, tehát oly tény, melyben hisz az emberiség. Hisz ma, hitt a multban és hinni fog a jövőben. Hisz mert hit nélkül nem élhet, értelmünk törvénye, létünk rendeltetése a hit. A földmives a mezőn ekéjére hajtva gondterhes fejét, letörli verejtékét s az Isten nevét sóhajtva folytatja nehéz munkáját. A szegény az Istenhez fordul az élet nyomorában, a bünös tőle retteg, az igaz ő benne bizik. A királyok lábaihoz teszik kormányukat, s a csaták hősei az ő nevét kiálltva rohannak a halálba. Az árvák, az özvegyek neki panaszolják szenvedéseiket, s a haldokló az ő nevét hörögve lép a halál borzasztó utjára. Nincs hely, nincs alkalom, nincs idő, nincs vállalat, nincs munka, nincs alkotás, hol Isten jelen nem volna, hol az ő neve nem hangzanék. Még maga a szeretet is, a mely pedig mindenhatónak képzeli magát, nem birja elkerülni őt, zsámolyára borul s tőle kéri hüsége esküjének erejét. Az emberiség az Istennel él, az Istennel halad. Neki áldozik Ábrahámmal, öt énekli meg Dáviddal, tőle kér bölcsességet Salamonnal, öt hordozza szivében Szt. Ignáczczal, öt vallja és hirdeti Szt. Pállal s érette hal meg a vértanukkal.

És mit nem tesz érette, hogy szeretetét kimutassa? Templomokat épit; ha elegendő költsége nincs hozzá, vezet az Isten másutt lakó jótevőket. Egyik százasával hozza a költségre valót, másik főoltárképet ajándékoz és segitségére jönnek a szent czélnak.

Templomot épitettetek ti is jámbor diósdiak, s a jó emberek segitségtekre jöttek nektek is, templomot épitettetek, hogy benne lakozzék az Isten, és ti eljárhassatok hozzá imáitokkal. Ünnepeket ültök, vasárnapokat szenteltek, lelkipásztorotok megujitja az uj szövetség vérontás nélküli áldozatát, megujitja ma, megujitja holnap, megujitja még ember lesz a világon. És kinek az imádására teszi ezt? az Istennek!

Istenem Teremtőm! hiszek tebenned és imádlak téged. Imádlak szóval, imádlak gondolattal, imádlak értelemmel, imádlak cselekedeteimmel. Az egész világ, az egész emberiség, az egész élet egy örökös imádság az Istenhez, mely folyton hangzik, folyton zokog, s a melyre az Isten folyton hallgat. Mert az ember szereti az Istent, az Isten szereti az embert, s az Isten szeretete, midőn kiárad az emberi szivre, fölragadja azt a lelkesedés legmagasabb fokára és az Istent teszi egyedüli czéljává, eszményévé. Amde az ember az Isten eszméjét nem tartogathatja magába rejtve, kifejezésre igyekszik hozni, s a szeretetből áldozat lesz, az áldozatból pedig templom!

Mi a templom és mi ez a ti uj felszentelt templomtok?

Az Isten iránti szeretetteteknek oly nagyszerü kiáradása szivetekből, a mely miután abban a kis husdarabban meg nem fér, s miután szóba, sóhajba foglalni nem lehet: köveket ragad, falakat emel, s az ég iveit utánozva művészi kézzel boltozatokat rak, s hogy az Istenhez minél közelebb legyen, magasra emeli tornyát, s harangjait a mennydörgés szomszédságában helyezi el.

És fönn a magasban ragyog a keresztszól a harang, s hivó szava ráül a szél szárnyaira és bejárja a földet. Lélek! Ember! halld a mit csengésem, kongásom mond: Jön az Isten! készülj imádására. Munkás, fáradt, tedd le a kaszát, hagyd el az ekét, jöjj megpihenni az Isten áldó szeretetében. Siró, szenvedő! könyeidet látja az Ur, fohászaidra megindult az ő könyörülete. Beteg, haldokló, ké-

---

A tél beállt és Ilonáék vidéki kastélyuk helyett palotájukat keresték fel a fővárosban. — A leány örült annak, hogy feljöhet. — Szinte félt attól a csendes elhagyott erdőtől, melyben utoljára hallotta az ifju szavát, kit oly régóta szeretett, de a kit nagyravágyásának, hiuságának feláldozott. Maga előtt látta őt, a mint távozik a száraz levéllel boritott úton s valami megnevezhetetlen bánat fogta el. Miért bocsátotta el akkor, miért küldte ki a nagy világba, miért bocsátotta el egyedül?...

A városban sem hagyta el ez a kép. Mindig az a sárga erdő, az a távozó alak. Nem hallott azóta róla semmit, vajjon mit csinál? — hol van? Hát sohse tér vissza?

És az a kép csak nem tünt el emlékéből.

Pedig szórakozásban nem volt hiány. Ilon eljárt a bálokra, a szinházakba s palotájuk termeiben a társaság szine-java gyült össze. Mindenki azon volt, hogy az ifju leányt mulattassa. — A város ujdonságait s a legfrisebb affaire-eket is elmondták neki. Hanem ujabban mindezen események háttérbe szorultak egy izgató ujdonság előtt.

Valami szindarabról beszéltek mindenfelé, melyet legközelebb előadnak. — Valami csodás munkáról, melynek szerzőjét nem ismerik. — Találgatták, ki irhatta s a legismertebb neveket hozták a darabbal combinátióba. De minden fáradságuk daczára sem tudták meg aszerző nevét.

Hanem Ilona megtudta.

Az ifju levélben tudatta vele, hogy irt egy darabot, melyet legközelebb előadnak, s melyre a leányt megfogja hivni. Kérte, hogy a szerző nevéről ne szóljon senkinek.

A premiére napja mindinkább közeledett. — Ilona lázas izgalomban várta. Nem is annyira a darabot, mint inkább azt a meghivót, az ifju irását. S az csak nem akart megérkezni. Már csak két, már csak egy nap volt hátra a premiere-ig. — Miért késik ugy az a levél?

Annak pedig nagy oka volt a késedelemre. Az utolsó nap délutánján végre megérkezett. Furcsa egy meghivó! Olyan, melynek fekete a kerete s oly mulatságra szóló, melyből a főszereplő nem tér vissza soha.

Az ifju beváltá szavát: magasra emelkedett!

* * *

A szinház estére zsufolva volt s a közönség mámorosan az elragadtatástól hallgatta a csodás igéket, melyek a szinpadról aláhangzottak. A szerelem apotheosisa volt az s a ki hallotta, elhitte, hogy létezik örök szerelem s megértette, hogy az milyen.

Ott ben, az egyik páholy hátterében is hallgatta s megértette azt valaki. Egy sápadt arczu fiatal leány ült ott, merev szemekkel nézve a szinpadra. Nem tudott otthon maradni, valami titkos erő hozta ide, meghallgatni az ő müvét. S abból azután megértette, mi az igazi szerelem, mely nem kutat, nem vizsgál, csak szeret. Megértette az ifju szavát, ki a tulvilágról szólott, a ki még ott is szeret!

A darabnak vége volt. A közönség az elragadtatástól tombolva rohant a szinpad felé s a szerzőért kiáltott.

A páholyban pedig a sápadt leány nézett alá. Szája körül oly különös mosoly, szemében lidérczfényhez hasonló réveteg tüz. Egyik kezében összegyürt fekete keretü lapot tart, mig másik kezével homlokát simogatja. Szintelen ajka megnyilik néha, elfojtott zokogáshoz hasonló hangot hallat mintha siró hangon hivna valakit: ... „Szerző!" ... „Szerző!"...

00000682

szülj, jöjj, vár az Isten! És csengő és kong a harang, és hallja a sziv, Isteni béke jön hangjain, s az ember fölemelkedik, hogy Istenével egyesüljön. — Ez a ti templomtok, jámbor diósdi hivek! — —

A hivők lelkesedésével körülvett főpap tartotta ezután a nagymisét a paptársak segédkezése mellett, s minthogy a templomba ezer embernél több nem fért be, a künnlevő sokaságnak e közben Tanninger, török-bálinti segédlelkész tartott a szabad ég alatt szivhezszóló gyönyörü beszédet, mely elévülhetlen emléket hagyott a hallgatók szivében.

U—s.

Közigazgatási ülés.

A város közigazgatási bizottsága ma délelőtt 10 órakor tartotta meg rendes havi ülését a városház nagytermében Havranek József polgármester elnöklete alatt.

A főjegyző bejelenti, hogy Reschard Moórnak Polczer Péter alkapitány ellen kért fegyelmi eljárását a tanács nem fogadta el, a mit Reschard megfellebbezett a miniszterhez. A belügyminiszter Polczert a fegyelmi eljárás alól felmentette.

A közigazgatási bizottság kivételes nősülési engedélyt adott Günzberger Károly és Zemancsics Mihály szobafestőknek.

A közegészségügyi jelentés szerint a város közegészségügye kedvező állásu. Született 79, meghalt 79, meghalt 67 egyén, igy tehát a születés a halálozást 12-vel mulja felül. Járvány csak kivételesen fordult elő.

Az állategészségügy is elég jó. Az alsóvárosi tehéncsorda állományban uralgott szájés körömfájás megszünt.

Havranek József polgármester tudomására hozza a közigazgatási bizottságnak, hogy a városi hetivásárokra a sertések felhajtását megengedte, habár a megyében némely helyen a sertésvész még uralkodik, de a városban már teljesen megszünt.

Az árvaszék jelentését tudomásul vette az ülés.

Festetich Bennó gróf tanfelügyelő jelenti, hogy a közoktatásügyi miniszter a vezetőtanitói és a többi állásokra történt tanitóválasztás eredményét jóváhagyta.

A nyupdijba menő tanitók megvizsgálására eddig a tanfelügyelő mindig külön-külön nevezett meg két bizottsági tagot s igy a megvizsgálás késedelmes volt, azért ezentul állandó vizsgálóbizottságot óhajtanna s ebbe a bizottságba Alaghy Dezsőt és Tóth Arthurt nevezi meg. Az ülés tudomásul veszi.

Szepesi Géza polgári iskolai tanitónak az ötödévi pótlék kiadása iránti kérvényét pártolólag terjesztik fel.

Fittler Béla tiszti főügyész kérdést intéz a tanfelügyelőhöz, hogy mi végzet érte az ezelőtt 1 évvel a közigazgatási bizottság által a közoktatásügyi miniszterhez intézett ama folyamodványt, mely szerint egy felsőbb polgári leányiskola felállitását kérelmezi. Erre nézve válasz mostanáig sem jött.

Festetich Bennó tanfelügyelő válaszában tudatja, hogy még nem jött semmi válasz sem a folyamodványra, habár ezelőtt három hónappal ő megsürgette. Azt az inditványt teszi hogy a bizottság ismét sürgesse meg, mivel most van erre az alkalom. A költségvetések tárgyalása ugyanis e hónapokban kerül az országgyülés elé s ebbe már a miniszter belevehetné azt is. Az inditványt elfogadták!

Az utadó költségvetési előirányzatát olvasta fel ezután Juth István alszámvevő, mely szerint 1897. az előirányzat: bevétel 22114 frt és 20 kr.; a kiadás 16938 frt 27 kr., tehát a pénztári többlet 5175 frt 93 kr. Az 1898 évre bevétel 16986 frt 60 kr., kiadás 16938 frt 27 kr., marad tehát 48 frt 38 kr.

Az utkaparók fizetése havi 17 frtról 20 frtra lett felemelve, ami 216 frt összeget tesz ki évenkint.

A fogházügyi jelentés felolvasása után az ülést 1/412 órakor az elnök bezárta.

HIREK.

— **Mária Dorothea főherczegnő házassága.** Ismét Mária Dorothea főherczegnő házasságáról irnak a fővárosi lapok s mig egyik azt hangoztatja, hogy a főherczegnő esküvője Budapesten lesz, még pedig kizárólag csak egyházilag megkötve, addig a liberális lapok erősködnek, hogy Schönbrunnban lesz. Mindenesetre az egész ország örömmel fogadná a hirt, hogy a főherczegnő házassága Budapesten köttetik meg. Annál különösebb, hogy a liberális lapok nem akarják elhinni, hogy ez lehetséges legyen, holott nagyon jól tudja mindenki, hogy csak a kormány bünös mulasztásának lenne következménye, ha a főherczegnő házasságát Schönbrunnban tartanák meg, mivel az uralkodó család házassági jogáról szóló törvényt kötelességszerüen nem terjesztették még be.

— **József Ágost főherczeg a Tátrában.** József Ágost főherczeg és neje, a kik most tudvalevőleg Tátrafüreden laknak József főherczeg kastélyában, szeptember 12-én fönn voltak a csorbai tónál A főherczeg vadászatra ment s Auguszta főherczegasszony is fölkisérte az urát a gyönyörü tóhoz. Szentiványi József kastélyában tartottak pihenőt. A vadászaton levő főherczeg hat zergét lőtt. Vasárnap mise volt a szép kis tátrafüredi templomban, a melyen megjelent a főherczegi pár és a fürdőtelep egész közönsége. Az idő állandóan rosz, esős és ködös s valószinüleg ez az oka annak, hogy Klotild főherczegasszony, a kit mindennap vártak, még mindig nincs itt a fiatal párnál.

— **Az uj udvari főmarsall.** Mint bécsi tudósitónk jelenti, ő Felsége a gróf Széchen Antal halálával megüresedett udvari főmarsalli méltóságra gróf Cziráky Bélát, a cs. és kir. külügyminiszterium volt osztályfőnökét nevezte ki.

Cziráky Béla gróf, Cziráky Antal gróf öccse, 1852. május 23-án született Lovasberényben. Fejérmegyében. Tanulmányait a piaristák budapesti fögymnáziumában, mint magántanuló végezte, az érettségi vizsgát azonban ugyanott nyilvánosan tette le. A jogot Budapesten végezte, és letette a jogtudományi, birói és államtudományi vizsgákat. 1872-ben az igazságügyi miniszteriumnál fogalmazó gyakornok lett s ez idő alatt lépett a budapesti önk. tüzoltó-egyletbe, hol a szivsttyus- és mászó-vizsgákat lette. 1873-ban fogalmazói minőségben a belügyi miniszteriumhoz helyeztetett át. A tüzoltó-intézmény iránti előszer tetétől ösztönöztetve, 1874-ben összel Széchenyi Ödön gróffal és Follmann Alajossal a török fővárosba, Konstantinápolyba ment az ottani tüzoltói-intézmény létesitése céljából Konstantinápolyi missziójának befejezése után csaknem félévig tartó nagyobb keleti utazást tett. Ekkor megvalt a megkezdett közpályától s atyjánál Lovasberényben telepedett le. Ez idő alatt folyton tevékeny részt vett a vármegyei mozgalmakban. 1878-ban nőül vette Esterházy Mária grófnőt, gr. Esterházy László leányát. 1880-ban kamarás lett 1882 ben a zala-egerszegi országos tüzoltó-szövetségi közgyülésen a szövetség elnökévé választatott. 1884-ben Fejérvármegye főispánjává neveztetett ki. Ifj Szögyény-Marich Lászlónak a kabinetbe lépése után Cziráky a külügyminiszteriumba neveztetett ki, a melyben 1891-ben osztályfőnök lett s itt érte őt a királyi kitüntetés, mely a magas udvari méltóságra szólitotta Cziráky Béla grófot.

— **Közgyülés a megyénél.** Fejérvármegye törvényhatósági bizottsága október hó 5-én tartja gyülését a megyeház nagytermében. Az állandó választmány e hó 21-én ül össze, a közgyülésen tárgyalandó dolgok megállapitása végett.

— **Zarándoklás Lourdesba.** A lourdesi október 2-iki hires bucsura tudvalevőleg a magyar katholikusok részére is rendeznek zarándoklást Bogisich Mihály püspök vezetése meilett. E zarándoklás iránt a magyar katholikus körökben az idén nagy az érdeklődés, az eddig jelentkezettek száma már most is meghaladja a százat. A jelentkezők közül fölemlitjük: Csekonics Jánosné grófnét, Pongrácz Jenőné grófnét, Lipthay Jenő és nejét, Sik Sándorné drnét, Szápáry Béláné grófnét. Esterházy Miklós Móricz és Zichy Aladár grófok pedig két-két szegénysorsu beteg teljes utazási és ellátási költségeit ajánlották fel. A zarándoklás rendezősége (Kálvin-tér 4. sz. II. 11.) a jelentkezési határidőt szeptember 20-ig hosszabbitotta meg. Lourdesból visszajövet az utazás Velencében megszakitható, mert a különvonat jegye más vonatokra is érvényes.

— **A herczegprimás a kiállitáson.** Vaszary Kolos biboros herczegprimás vasárnap este küldött értesitést dr. Czobor Bélához, hogy hétfőn reggel 8 órakor teljes inkognitóban meg fogja látogatni a kiállitást, melyet eddig nagy elfoglaltsága és gyengélkedése miatt nem nézhetett meg. Magyarország egyik legelső historikusát különösen a történelmi kiállitás érdekelvén, Czobor Bélát arra kérte, hogy ebben a csoportban kalauzolja majd először. A meglehetősen sürü reggeli köd kissé megkéstette a biboros főpapot, aki kilencz óra tájt jött a kiállitásra Hetyey Samu apátkanonok, Kohl Medárd primási titkár és Széchenyi Miklós jáki apát kiséretében. Czobor Béla főelőadó az Andrássy-uti főkapunál várta a primást s egyenesen a történelmi kiállitás szigetére vezette. Majd két óra hosszat tartott a primás látogatása. Mindent apróra megnézett és távozása előtt annak az óhajának adott kifejezést, hogy jó volna egy szép diszmunkával megörökiteni a történelmi kiállitás emlékét. A költséghez ő maga is tetemes összeggel járulna.

— **Jótékony adományok.** Hornig Károly báró az esztergomi katholikus legényegylet házának épitésére 100 frtot adományozott. Ugyanezen czélra Vaszary Kolos herczegprimás 100 frtot, Graefl János és Blümelhuber Ferencz esztergomi kanonok 500 500 frtot, Császka György 50 frtot és Simor Teréz 1000 frtot adományozott. E nagylelkü adományok által felsegitve sikerült az esztergomi katholikus legény-egyletnek állandó otthont szereznie. Az uj ház már teljesen felépült se hó 27-én fogják felavatni nagy ünnepségek között.

— **Vizbe fult bucsusok.** Schaffhausenban Svájczban a napokban este, a mikor a Constanzból jövő Arena nevü rajnai gőzös Busingennél kikötött, a tizenkét méter hosszu kikötőhidnak, mely tömve volt bucsusokkal, középső része leszakadt. Negyvenöt ember a vizbe esett. Eddig csak azt tudják, hogy a szerencsétlenség következtében egy fiu és egy leány a vizbe fult. Meglehet azonban, hogy többen is megfultak, de holttestüket az áradás lefelé sodorta. Az Arena gőzösön a szerencsétlenség következtében óriási pánik támadt. Körülbelül kétszáz utas a hajó egyik oldalára tódult s kicsibe mult, hogy a hajó el nem süllyedt. A régi hidat hat év előtt restaurálták. Azért szakadt le most, mert a keresztgerenda eltört.

— **Megtért érsek.** Barnier jezsuita páter, homsi hittéritő azt jelenti a lycni kath. missziónak, hogy monsgr. Abdallah Gregorius dzsarbékiri (sziriai) jakobita érsek, a kit az antiochiai patriacha székre jelöltek, áttért a katholikus hitre. Azt hiszik, hogy az érsek disszidens hivei követni fogják a főpap példáját. A homsi kis templom zsufolásig megtelt az áttérési szertartásra, mely után a megtért érsek pontifikális misét olvasott, a miben a sziriai katholikus patriarcha helynöke és egy másik pap segédkezett neki.

— **Országos Pázmány egyesület.** E czimen ma a katholikus irók és hirlapirók

00000683

egyesülete alakult Budapesten. Az egyesület czélja: a katholikus szellemü irók egyesitése, hogy igy egymást a katholikus irodalom szolgálatában erkölcsileg és anyagilag támogassák. Az alakuló gyülésen Brezsay Béla dr. egyetemi tanár elnököltt, az ügyvivő elöljáróság elnöke, Hummer Nándor. Alelnök lett Pintér Kálmán, titkár Czíklay Lajos, pénztáros Ember Károly, ellenőr Kaposi József. Az ideiglenes választmány fővárosi tagjai: Andor József, Auer István, Bartók Lajos, Breznay Béla dr., Czenner Lajos, Czobor Béla dr., Dalmady Győző, Egly Mihály, Gyürky Ödön dr., Hock János, Hortoványi József dr., Kisfaludy A. Béla dr., Kiss János dr., Kontur Béla dr., Miller József, Novák Lajos, Tóthfalussy Béla, Jelliger Vilmos dr. Vidéki tagjai: Babik József, Békefi Reming dr., Bodnár Gáspár, Gieszwein Sándor dr., Kemenes Ferencz, Somfay János, Keményffy Dániel, Lévay Mihály, Mázy Engelbert, Nogáll János dr., Pál István, Prohászka Ottokár dr., Rada István dr., Rézbányai János, Rosty Kálmán, Sujánszky Antal, Tóth János dr, Varga Mihály, Várossy Gyula dr., Vucskics Gyula dr., Walter Gyula dr.

— **Földrengés a Balaton mellett.** Szeptember 14-én reggeli félnégy órakor Tihanyban egy nehány másodperczig tartó, meglehetősen erős földrengést éreztek, mely menydörgésszerü moraj kiséretében kelet felöl indult meg és északnyugati irányban terjedt tova. Ez az elemi csapás már tavaly is meglátogatta egyszer Tihanyt, a mikor egy hatalmas sziklát beledöntött a Balatonba.

— **A gyermekhalandóság Magyarországon,** mint valamennyi orvos igen jól tudja, oly rettenetes, miszerint arra borzadály nélkül nem is gondolhatunk. És az állam, mely tenyészkanczákra és „képzőmüvészeti ügyekre" milliókat költ, az egész országban a gyermekmentés czéljára midössze 8500 forintot fordit. Ime, a nagy szabadelvüségben mekora a humanizmus! Az állam végtelen szükkeblüségét azonban Budapest székesfőváros igyekszik némileg pótolni. Évenkint átlag 250 kis gyermeket helyez el gyermekmenedékben, dajkáknál pedig 3—4000-et. Az eltartási költség pedig többet tesz ki 40,000 frtnál. — Az állam azonban itt is indolens marad s Perczel belügyminiszter épen nem akar odahatni, hogy Budapest legalább részben megkapja azt a költséget, mit idegen illetőségü lelenczek és árvák gondozására fizet. Budapest székesfőváros 1874-től 1893-ig e czimen 848,419 frtot adott ki, a mely összegből csak 250,943 frt lett visszatéritve. A hol azután megsüketül az állam, ott előlép a magyar társadalom jótékonysága, a mely azonban csak édes-keveset tehet a gyermekek tömeges elpusztulása ellen. — Országos lelenczházra lenne szükség, ha a kisdedek ezrét meg akarnók menteni. Ámde minek megmenteni az apróságokat, hisz azok nem választanak s nem szavaznak a kormánypárt jelöltjeire! S azoknak a humanitmussal oly nagyban dicsekedő szabadkőmüves-páholyoknak sincs egy szavuk sem a kisdedek érdekében! Hisz most övéké az ország — a Hieronymikkel együtt és igy egy országos lelenczházat is létrehozhatnának!

— **A kerékpár-egylet mulatsága.** Szólt a zene s tánczolt a mulatni vágyó fiatal remzedék kivilágos kivirradtig a polgári lövölde táncztermében szeptember 12-én a székesfejérvári kerékpár-egylet mulatságán. Fényesen sikerült mulatság volt ez, habár nem is valami nagyszámu közönség töltötte meg a termet, de az, a mely ott volt, csak élvezettel tud visszagondolni ez estére. Érdeme ez leginkább a rendezőség, fáradhatatlan buzgalmának, mely már napok óta mindent elkövetett, hogy az egylet néhány tagjának boszuja folytán a meghivók kibocsájtásánál történt visszaéléseket helyreütve, a mulatság sikerét biztositsa. Sikerült is ez neki. Válogatott közönség gyült egybe, mely közt mindvégig általános jó kedv uralkodott. A hajnal pirja már a láthatár szélét veresre festette, midőn a czigány letette egész éjen át munkábafogott vonóját. A négyeseket 40 50 pár tánczolta. — A jelen volt hölgyek névsora: Asszonyok: Deutsch Antalné Freud Lajosné, Gánóczy Flórisné, Gazdy Béláné, Gemmel Ferenczné, Gödl Károlyné, Havrich Ernőné, Kohn Adolfné, Lichtneckert Antalné, Rauscher Béláné, Rosenfeld Lajosné, Roszberger Imréné, Rupp Alajosné, özv. Szammer Imréné, dr. Trummer Gyuláné, Weichinger Sándorné, Wiener Ignáczné, stb. Lányok: Berger Lilla (Selymespuszta), Faust Luiza (Bpest), Gánóczy Elvira, Gazdy Ella és Aranka, Gemmel Eugenia (Moha), Harvich Róza (Csurgó), Hauszher Irén, Havranek Vilma, Hesky Erzsike, Leéb Mariska, Lichtneckert Luiza, Löwinger Fanny és Margit, Macskássy Róza, Mittler Gizella, Roszberger Irén, Rosenfeld nővérek, Schmideg Ilona, Szammer Gizella, Weichinger Emilia, Wiener Margit, Weizl Józsika, stb.

— **A zala-egerszegi tragédia.** Ismeretes az a feljelentés, melyet Cseszták József perlaki ügyvéd intézett a belügyminiszterhez s a melynek alapján a feljelentett zalamegyei főispánt Svastics Benőt állásától felmentették. Ezért a feljelentésért a főispán huszár főhadnagy fia, Svastics Imre provokáltatta Csesznákot, a ki azonban a lovagias elégtételt megtagadta. Svastics Imre főhadnagy, ki apját rajongásig szereti, néhány nappal ezelőtt arról értesült, hogy Csesznák nemrégiben azt mondotta Bottfy Lajos Zalazgerszeg polgármesterének, hogy még nem végzett Svastics Benővel, mert azt nem fogja türni, hogy tiszteletbeli állását megtartsa. Svastics Imre főhadnagynak vasárnap este értésére jött, hogy Csesznák József hétfőn Perlakról be jön a vásárra. Svastics Imre tehát korbácsesal kezében, már kora reggel kiment a vásártérre és ott várta ellenfelét. Csesznáknak a közjegyzőnél volt dolga a főtéren. Tizenegy órakor jött ki innen Csesznák sogornőjével és az utczán találkozott a huszárfőhadnagygyal ki feléje sietve, kutyakorbácsesal megütötte az ügyvédet. Csesznák azonnal hátrált egy lépést és revolvert vett elő, a főhadnagy erre kardot rántott es még mielőtt Csesznák lőhetett volna a karddal ráütött az ügyvéd fejére. A főhadnagy azonban egész közel volt az ügyvédhez, ugy, hogy kardjának a markolata érhette Csesznák arczát, ki erre a földre bukott. Ekkor a földön fekve, lőtt Csesznák és lövése talált. Svastics azonban nem érezte meg rögtön, hogy megsebesült és tovább vagdalkozott kardjával, ezután Csesznák még kétszer lőtt reá. Ekkor már érezte Svastics, hogy megsebesült és vértől boritva vánszorgott egy közeli házba, a hol szó nélkül összerogyott. Csesznákot sogornőjénél ápolják, állapota nem ad okot az aggodalomra, mig Svastics aligha marad életben.

— **Hazajöttek a honvédek.** Barátságos és mosolygó arczok üdvözölték vasárnap szeptember 13-án délután a városban mindenfelé a „próbaháboruról" három heti távollét után a fáradtan hazaérkezett honvédeinket, a kik boldogan és büszkén vonultak be zenekaruk hangja mellett a kedves ismerős utczákon át a laktanyáig. Másnap pedig már az utczákon sok szabadságolt katona járt be czivilbe. Ezentul ismét többször fogjuk hallani a honvéd zenekart.

— **Közgyülés a városnál.** Székesfejérvár törvényhatósága f. hó. hó 28-án délelőtt 9 órakor közgyülést tart báró Fiáth Miklós főispán elnöklete alatt.

— **Népfelkelési jelentkezés.** Az 1893. évi 37-ik törvényczikk alapján mindazon katonailag kiképzett népfelkelésre kötelezettek, kik a közös hadseregben, haditengerészetben, a honvédségben, ezek póttartalékába, vagy a csendőrségnél szolgáltak (de felülvizsgálat utján elbocsájtva nem lettek) — továbbá oly katonailag ki nem képzettek, valamint oly kiképzettek, kik felülvizsgálat utján bocsájtottak el és népfelkelési (rózsaszinü) ajánlati lappal el vannak látva, folyó évi október hó 8. 9. és 10. napján Székesfejévárott a városháza nagytermében megjeleni tartoznak.

— **Öngyilkosság.** Pálfy István 50 éves, ref. vallásu, nős, magyar-almási földmüves szept. hó 5-én a moóri hetivásárra ment, s ott alaposan borközi állapotba lépett. Estefelé hazajött s rögtön összeveszett feleségével. A pörlekedés közben a férj annyira ment, hogy baltát fogott nejére, a ki megijedt s kiszaladt a szobából az udvarra s ott elbujt. A férj kereste egy darabig, de nem találta meg sehol Ez annyira dühbe hozta, hogy gyufát vett elő s meggyujtott egy kazalt, hangosan kiabálva: „Majd lesz itt rögtön világosság." Mikor már a kazal javában égett, kiment az utczára s ott a tűz szinhelyére szaladóknak mondogatta, hogy hol ég. A tüzet hamarosan eloltották, de Pálfy István eltünt, s csak reggel akadtak rá saját házának padlásán, hol fölakasztotta magát.

— **A virilisták figyelmébe.** Fejérvármegye legtöbb adófizetőinek névjegyzéke e hó 26-án délelőtt 10 órakor a vármegyeház kistermében az igazoló választmány által ki lesz igazitva. Azok tehát, kik mint legtöbb adót fizetők 1897-re felvétetni akarják magukat a bizottsági tagok közzé, az igazoló választmány előtt eme jogukat akár irásban, akár szóval a nevezett napon érvényesithetik.

— **A pálinka áldozata.** Duna-Adony község határában szeptember hó 9-én délután egy ismeretlen 30 35 éves, munkásnak látszó férfi hullájára akadtak. Az orvosi vizsgálat szerint a halált agyszélhüdés okozhatta, mely nagymérvü pálinkaélvezés után állott be.

— **Örült csendőr.** Véres esetet jelentettek be a székesfejérvári kerületi csendőrparancsnoksághoz egy szegszárdi csendőr őrjöngéséről. Szőke József szegszárdi csendőrön szombaton este, mikor már ágyában feküdt, kitört rajta az őrültség; elővette kardját és Faragó Ferencz csendőrtársát két halálos csapással fejére és czombjára leteritette. Az őrült azután kirohant a kaszárnya udvarára, s Várady János csendőrőrmesternek rontott, de Váradynak sikerült elmenekülni a dühöngő elől. Szőke ezután Szigety Károly csendőrt támadta meg, aki egy szobába menekült s ennek ajtaját magára zárta. Az őrült betörte az ajtót, de éppen mikor már bero thatott volna a szobába ahol lövésre készen tartott fegyverrel állott Szigeti, Szőke elszaladt és Várady János csendőrőrmester lakásába akart betörni. Majd kezében a karddal a vasuti állomásra futott és ott Szabó Pál munkást sebesitette meg dulakodás közben. Az őrült azután letépte magáról ruháját, eldobta kardját, s ugy ugrott a kerítésen át egy házba, tánczra hivta az asszonyt. Ekkor érkezett egy községi őrjárat, amely megkötözve a kaszárnyába s onnan a kórházba vitte Szőkét. Az esetről jelentést tettek a székesfejérvári kerületi parancsnokságnak s a pécsi szárnyparancsnokságnak, melyek a vizsgálatot meginditották. Szőke József már régebben betegeskedett, és másfél éva óta mióta csendőr, már többször őrülési rohamok fogták el. Ezért utóbb a kórházba vitték, a honnan csak pár nap előtt került ki. Nagy könnyelmüség volt a beteget már most kibocsátani, mielőtt teljesen meggyógyult volna.

— **Pályázat.** Az üresedésben levő vaáli járás tiszti orvosi állásra — melynek évi javadalmazása 480 frt fizetés és 150 frt utazási átalány — pályázat van hirdetve. A kik ezen állást elnyerni óhajtják, minősitést és tiszti orvosi vizsgálat letételét igazoló okmányokkal fölszerelt kérvényüket Szüts Arthur főjegyzőhöz f. évi szeptember 30-ig terjeszszék be.

— **Gazdag koldus.** Lippa vidékén évek óta járt községről-községre egy Dázsa György nevü tarisznyás koldus, ki oly szánalmat keltő arczot udott vágni, hogy csak ugy hullott tarisznyájába a sok adomány. Néhány hónappal ezelőtt azonban furcsa dolog sült ki erről a szegény koldusról Ilty ó községben koldult Dázsa és egy istállóban hált meg. Itt Déna Pável kocsis ellopta a takarójául szolgáló szőrét és abba 3000 frt. volt bevarva. Ezt maga panaszolta el s mikor a kocsist elfogták, kiderült, hogy igazat mondott. De ez a csapás

00000684

nem volt elég: leleplezték a szegény Dázsát egészen. Néhány nappal később ugyanis Dázsa egy Pozsonymegyében elhalt rokonától 50.000 forintot örökölt.

— **Három billikom.** Három pazar pompáju aranybillikomot készittetett a magyar kormány a Vaskapu ünnepélyes megnyitása alkalmára királyunk és királyi vendégei részére. A serlegek régi erdélyi stilusban készültek. Az egyik oldalon a honalapitás, a másikon pedig a Vaskapu megnyitása van remek kivitelben, szimbolisztikus dombormüvekben feltüntetve. A billikom eleje és hátulja aranybetüs relif vésetben a „Berlini szerződést" tünteti elő. Középlapján pompás gyöngyökkel kirakott emailirozásban a nyolcz nagyhatalom czimere hirdeti a berlini szerződés erősségét Az egész fölött a billikomok fedelén négy angyal áll, ugyancsak gyöngyökkel kirakva, vörös zománczban a magyar koronát tartva. Minden egyes serleg másfél kilogramm nehéz tiszta szinarany és az egész hazai ötvösmunka. A három serleg a megnyitás után a nemzeti muzeumba kerül.

— **Szomoru népmozgalmi adatok.** A folyó év első félévi statisztikája szerint mely az egész ország népmozgalmi adataira kiterjed, a jelzett idő alatt 139,568 hét éven aluli gyermek halt el. A magyar, német, valamint az oláhság szaporodása pedig elijesztöen csökkent. A vendek, bolgárok, ruthének ellenben szaporodást mutatnak. A magyar faj tehát, hatalmi praeponderantiója daczára egyre fogy . . . A főokot bátran az abortus minden képzeletet felülmuló terjedésére vezethetjük vissza. Utána a második ok mindjárt: a nagy népnyomor, a mi azonban egyes kisebb nemzetiségeket a prokrealástól nem riaszt vissza. A legtöbb ugyis cselédpályára készül, az pedig csak hasznot hajt a családfőnnek.

— **Ezer szöllőfürt.** Egygyel sem kevesebb és egygyel sem több, éppen ezer szöllőfürt van Mühlhausenben egy szöllőtökén. A valóban csodálatos termékenységü szöllőtőke már több mint ötven éve áll egy helyen és minden évben egy pár százra ment a fürtjeinek száma. Gazdája nem részesiti őt valami különös gondozásban és ápolásban, termőerejét a szöllő sokkal inkább attól a kis viztől kapja, a mely a konyhahulladékokat vezeti el s a hová a gyökerei nyulnak. Hogy össze ne törjék a tekintélyes suly alatt, három helyen is alákellett támasztani a szöllőtöt, a melynek csodájára természetesen az egész vidék összesereglik.

— **Elvette az anyósát.** Petrár Mihály bruznyiki lakós ugy elmélkedett, hogy hiszen az orvosok is számtalan esetben méreg segitségével mentik meg az embert a haláltól; miért ne mentené meg ő tehát önnönmagát a biztos szegénységtől az által, hogy anyósát feleségül vegye. Petruár felesége ugyanis néhány hónappal ezelőtt meghalt s ő most ujra nősülni akart. De Petruár gazdasága nem a sajátja, hanem feleségeé volt, az anyós semmi áron nem akart a házba uj menyet fogadni, de határozottan kijelentette, hogy Petruárnak, ha megnősül, a házból s igy a gazdaságból is távoznia kell. Mi volt hát más tenni valója, mint 28 éves kora daczára is 60 éves anyósával boldog házassági frigyre lépni.

— **Aluminium-léghajó.** Megemlékeztünk már arról az uj szerkezetü léghajóról, melyet egy Schwarz nevü osztrák technikus épitett Berlinben, a katonai léghajó parkban és a melynek felszálló próbája a hónap 27-én lesz a német császár jelenlétében. Az uj léghajó aluminiumból készült és sok jel odamutat, hogy legalább is jelentékeny haladást jelent a kormányozható léghajó problemájának a megoldásában. Egy berlini technikus, a ki a léghajó szerkezetét nagyjában ismeri, a legjelentékenyebb ujitást abban látja, hogy a léggömb jóval kevesebb gázt tartalmaz, mint a mennyit eddig alkalmazni szoktak és éppen csak a légnyomás kiegyenlitésére való. A fölhajtó munkát lapátkerék végezi, mely nem mint az eddigi próbálkozásoknál történt, a léghajó csónakához van erősitve, hanem magához a léggömbhöz. Ugyancsak két lapátkerék végzi a vizszintes mozgás eszközlését is, még pedig ugy elhelyezve, hogy minél kevesebb ellenállást kelljen legyözniök.

— **A humorista leánya.** Mark Twain a nagy amerikai humorista, korántsem olyan jókedvü ember, amilyennek a müvei után itélve tarthatnók; különösen leányának, Oliviának halála busitotta el, és Mark Twain még most is gyászolja ezt a ritka leányt. Olivia hires volt szépségéről és kiváló lelki tulajdonairól, korai halála egy bátor női sziv sok büszke tervét semmisitette meg. Mikor Mark Twain könyvkereskedésével elvesztette minden vagyonát, a leánya elhatározta, hogy visszaszerzi atyja jó módját. Pompás énekhangja volt, amelyet Párisban kezdtek kiképezni. Olivia elhatározta, hogy most folytatja énektanulmányait, hogy azután hangjával vagyont szerezhessen. Mig atyja kénytelen volt kenyérkereset céljából egy lap érdekében beutazni a világot, leánya reggeltől estig ott ült a zongoránál és képezte hangját. De a tuleröltetés miatt megbetegedett, és mire felgyógyult, kitünt, hogy hangját pihentetnie kell, ha el nem akarja veszteni. Az énekesnök fényes karrierjéről pedig örökre le kell mondania. Más leány kétségbeesett volna, de Olivia nem szünt meg küzdeni a vészet ellen Elhatározta, hogy most már irói tehetségét fogja érvényesiteni, amely néhány próbálgatása alkalmával feltünt. Egy nagy munkába fogott és addig dolgozott ernyedetlenül, fáradhatatlanul, mig ismét meg nem betegedett. És ebben a betegségébe belehalt a derék leány, aki bizonyára nagyra jutott volna, ha minden terve meg nem hiusult volna gyönge szervezetén.

— **Uj érzéstelenitő.** Iszlay tanár váczi-utczai lakásán egy orvosokból álló társaság gyülekezett össze a minap, hogy meghallgassa a tanár előadását egy uj helyileg érzéstelenitő eljárásról. A tanár ezt az eljárást a saját módszere szerint készült villamos batteriával és elektorodokkal alkalmazza és pataphoresis-nek nevezte el Az eljárás abban áll, hogy a fájdalmas testrész érzéstelenitésére villamos áramot használ, a mely rövid negyedórai hatás után megszüntet minden fájdalmat. Az eszköz bemutatása után egy betegen is tett kisérletet a tanár az uj gyógyitó eljárással. A betegnek fájós fogát az uj módszer alkalmazásával a legerősebb töméssel látta el, a nélkül, hogy pácziense a legcsekélyebb fájdalmat is érezte volna.

— **Az adósok veszedelme.** New-Yorkban vannak emberek, akiknek egyetlen foglalkozása, iparága: nehezen behajtható adósságok behajtása. Ez persze kellemetlen, sok bosszusággal és még több kidobással járó foglalkozás; de egy ilyen élelmes „adósságbehajtó" kitünő ötletével rendkivül megkönnyitette a maga dolgát. Kocsin jár az adósokhoz és a kocsin egy feltünő tábla van, ezzel a nagybetüs felirással: „Ez a kocsi csak olyan emberek háza előtt áll meg, akik nem fizetik az adósságukat." Az emberek, kivált a kereskedők annyira rettegnek ettől az áruló kocsitól, hogy az adósságbehajtót szinte megostromolják a régen esedékes dollárokkal, csakhogy mielőbb elhajtasson.

— **Százezer forintos zongora.** Ugyancsak drága zongorát készittetett magának nemrég egy newyorki milliomos, — kerek százezer forintba került. Természetes, hogy nem a gépezete oly finom és drága, mint inkább a váza. Ez valóságos müremek, ébenfából készült müvészi betétekkel és mozaikmunkákkal, melyek közt sok a drágakő és más ékszer; egyuttal valóságos képek is vannak rajta, melyek rajzát a hires Alma Tadema készitette. Eddig a legdrágább zongora Vanderbilt Kornélé volt: ez azonban a hozzátartozó székkel együtt „csak" 35 ezer forintba került.

— **Rendőri hir.** Sághy István székesfejérvári lakost a rendőrség szöllőlopás miatt 1 napi börtönre itélte.

— **Védekezés a vasuti rablók ellen.** Az amerikai vasutak ujabb idő óta a vasuti rablók elriasztására a kazángőzt használják. A gőzgépből ugyanis oldalvást nyilásokkal ellátott hatalmas csövek indulnak ki, melyekből szükség esetén oly erővel bocsátják ki a forró gőzt, hogy az egész vasut megközelithetetlenné válik. Talán nemsonára már ezt a módot alkalmazzák a pénztárak és értékes raktárok védelmére is.

— **Egérjárás.** Különös csapás sujtotta Dakota északamerikai államot. Az egerek ugy elszaporodtak, hogy mindent ellepnek és nagy károkat okoznak. Ennek folytán szomszédos Jowa államban sajátságos kereskedés fejlődött ki: macskák exportálása. Egyes vállalkozó emberek összevásárolnak annyi macskát, a menynyit csak tudnak, némelyikért egy forintot is adnak és azután kétszeres, háromszoros áron adják el a dakotaiaknak. A sok macska alkalmasint gyorsan végez az egerek seregével, de vajjon hogyan szabadulnak meg majd a dakotaiak attól a tömérdek macskától, a mennyit most házaikba gyüjtenek?

— **A szivarvégek értéke.** Alig hinné el az ember, hogy azok a szivarvégek, melyeket nagy hanyagul az utczán és a kávéházban eldobunk, ha összegyüjtenénk mily óriási értéket képviselnének. Példa lehet erre az angol statisztikai hivatal jelentésének az a passzusa, mely szerint az Angliában évenkint összegyüjtött szivarvégek értéke 12 millió frtot tesz ki. Hogy e szám nagyságát teljesen méltányolni tudjuk, meg kell gondolnunk, hogy Angliában az emberek főleg pipálnak és aránylag kevesen szivarcznak.

A szini évad kezdetén.

Előttünk fekszik Dobó Sándor a székesfejérvári szinház igazgatójának előleges szinházi jelentese. Azt látjuk belőle, hogy társulatának névsora a mult szezonhoz képest nagyrészt megváltozott. Az előadó személyzet között látunk sok egész ismeretlen nevet.

Az előttünk ismeretlen tagokból álló társulatról, természetes, hogy előre nem nyilatkozhatunk. Felemlitjük azonban, hogy a jelenleg Nagy-Kanizsán müködő társulatról az ottani sajtó elismerőleg nyilatkozik. Várjuk tehát, hogy reményeink mennyire fognak valósulni. Az uj repertoár több uj darabot tartalmaz. Nem tudjuk azonban, hogy a nemzeti szinházban megbukott: „A századvégi lányok" czimü franczia férczmüvet, miért vette Dobó pártfogásába? Tudtunkkal a megbukott daraboknak nincs helye az elsőrendü vidéki szinházakban sem!

Különben erről s a társulatról is, adandó alkalommal többet. Most csak Dobó előleges jelentését akarjuk közölni.

Előleges szinházi jelentés!

Mélyentisztelt közönség!

Tisztelettel tudatom Székesfejérvár szabad királyi város nagy érdemü közönségével, miszerint a szinházi idényt 1896. csütörtökön, október 1-én megkezdem. Feleslegesnek tartom, hogy nagyszavu üres igéreteket tegyek. A szfejérvári közönség, melynek szives rokonszenvét hálásan tapasztaltam, kegyes lesz feltételezni, hogy egy kötelesség tudó, munkás társulat fog müködni szinházába, melynek előadásaiból nem fog hiányozni az összhang, mely nélkül szinielőadás el nem képzelhető s amely társulat mindig szem előtt fogja tartani a pálya tisztességének megóvását ép ugy a szinpadon, mint a magán életben. Tudom és érzem kötelességemet, melyet a szfejérvári közönség pártolása s müigénye elém ró s működésemet ez fogja irányitani kedvező és kedvezőtlen körülmények között egyaránt. Előadó személyzet: Nők: Aranyosi Jánka, vigjátéki szende, naiva. Bártfai Margit, dráma és társalgási szende. Csongori Mariska, operette és népszinmü primadonna. Csókáné Pozsonyi Julia, társalgó, vigjátéki anya. F. Hegyi Janka, operette és népszinmü énekesnő. Hettyei (Stettner) Aranka, drámai és társalgási hősnő. Kékessi Ilon, másod szende. Leopold Francziska, opera s operette coloratur énekesnő. Mihálfi Juliska, comica, operette comika. Nagyné Könyves Mari, drámai és hősanya. Ragányi Iza, operett- és népszinmü soubrette. Kardalosnők és segédszinésznők: Göbölös Vilma, Hegyi Jolán, Karai Margit, Kádas Mariska, Losonczi Etel,

00000685

Marosi Teréz, Panyiczki Irma, Rácz Gizella, Udvardi Vilma, Zádor Róza. — Férfiak: Dobó Sándor, jellem comicus, operette buffó. Molnár László, a budapesti vigszinház első hösszerelmese mint állandó vendég. Delli Henrik, másod tenor, segéd szerelmes. Farkas Béla, kedélyes vigjátéki apa. Faragó Ödön, jellem és cselszövő. Feld Mátyás, comicus és operette buffó. Hajnal Dezső, lyrai szerelmes társalgási. Hegyessy Gyula, burlesk comikus, operette tenor buffó. Kozma Pista, opera, operette tenor és népszinmü énekes. Lomnitzi Béla, bonvivánt szalon comicus, operette buffó. Mezei Andor, opera és operette bariton, népszinmü énekes. Rajz Ödön, társalgási és szalon szerelmes. Sághy Zsigmond, drámai és hös apa. Kardalosok és segédszinészek: Éltető Gyula, Fekete Adolf, Köszegi Károly, Kozma Pál, Láng Jenő, Láng Lajos, Sándori Kálmán, Somogyi D. Szarvasi Jenő. — Az idényben szinrekerülő darabok: a) Drámák és szinmüvek: A bünös, Voostól. — Zách család, Abonyitól. — Bosnyák Anna, Prém Józseftől. — Honti háza, Herczeg Ferenctől. — Századvégi leányok. (Les demies vierges). — b) Operettek: Fanchon asszony leánya. — Tata toto. — Potyafráter. — Komédiásnő a táborban. — La Falott. — c) Operák: Bibliás ember. — Jancsi és Juliska. — Corvin Mátyás. — d) Vigjátékok és vegyes faju müvek: Kis Lord. — Csak párosan. — Gyerekasszony. — Vigéczek. — Blitzveis Kóbi. — Béni bácsi. — Éljen a kisiparos. — Csalj meg édes. — Az államtitkár. — A helyettes. — Garasos alispán. — Hogyan kell férjhez menni. — Az öreg. — A nagybácsi. stb. — Felujitattnak: a) Szinmüvek és vigjátékok: Erdő szépe. - Fedora. — Julius Caesar. — Lear király. — Két Rantzau. — Hamlett. — Rang és mód. — Becsület. — Apósok. — Faust. — Mirabó ifjusága. — Bagdadi herczegnő. — Sárah grófnő. — Király mulat. — Utolsó levél. — Bolygó zsidó. — Közönyt közönynyel. — b) Operettek és énekes vigjátékok: Ripp van Winkle. — Az üdvöske. — Eleven ördög. — A kis molnárné. — Tiszturak a zárdában. — Kis herczeg. — A Gerolsteini nagyherczegnő. — Hoffmann meséi. — Gasparone. — Furcsa háboru. — Ördög a földön. — Kapitány kisasszony. — A Gascognei nemes. — Csókon szerzett völegény. — Felhő Klári. — Vörös sapka. — A stricke. — A toloncz. — Kintornás család. — Paraszt kisasszony. — Betyár kendője. — Zsidó honvéd. — Huszár káplár Bécsben. — Két huszár és egy baka, stb. — c) Látványosságok: Az ember tragédiája. — A tékozló. — Szép Melusina. — Grand kapitány gyermekei. stb.

Bérlet hirdetés.

Idény bérlet: 90 előadásra (bérletszünet nélkül). Páholy 270 frt. Földszinti I. rendü zártszék 65 frt. II. rendü zártszék 50 frt. III. rendü zártszék 38 frt. Másod emeleti zártszék 32 frt 50 kr. — Félbérlet. 45 előadás páros vagy páratlan. Páholy 135 frt. I. rendü zártszék 32 frt 50 kr. II. rendü zártszék 25 frt. III. rendü zártszék 19 frt. Másod emeleti zártszék 16 frt 25 kr. — Havi bérlet 25 előadásra. páholy 87 frt 50 kr. I. rendü zártszék 20 frt II. rendü zártszék 15 frt. III. rendü zártszék 11 frt 25 kr. Másod emeleti zártszék 8 forint 75 kr. Szelvények kaphatók és pedig: 50 drb. páholy 175 frt. I. r. zártszék 37 forint 50 kr. II. r. zártszék 30 frt. III. r. zártzék 22 frt 50 kr. 20 drb páholy 80 frt. I. r. zártszék 16 frt. II. r. zártszék 13 frt. III. r. zártszék 10 frt. Husz darabnál keveseb szelvény nem adatik ki. A szelvények csakis havibérletes előadásokra érvényesek és az idény folyamán okvetlen felhasználandók. Szinlapbérlet egész idényre 80 kr. A mult évi t. bérlők elöjoga fenntartatik. A bérlet eszközlésével Szalkai Béla tikárom van megbizva ki a bérlet árak átvételére is jogosult. Magamat és társulatomat a t. közönség kegyes pártfogásába ajánlva maradtam kiváló tisztelettel Dobó Sándor, a székesfejérvár-soproni szinházak igazgatója.

Irodalom és Művészet.

Kántorkönyv. Most jelent meg Györött Köppl Ferencz, a győri kir. róm. kath. tanitóképző-intézet zenetanára által kántortanitók részére szerkesztett Kántorkönyv, mely kimeritően tartalmazza a róm. kath. egyház főbb szertartásait, valamint az ezek alatt használatban levő általánosan elterjedt s az egyházi hatóság által jóváhagyott egyházi énekeket, jelesül: Az összes nagyobb ünnepekre előirt vecsernyéket latin szöveggel, továbbá Gyertyaszentelő boldogasszony ünnepén, Hamvazó szerdán, virágvasárnap, a nagy héten, buzaszenteléskor, keresztjáró héten, urnapján stb. előirt szertartásokat és énekeket, temetések alkalmával használt énekeket és responsoriumokat és végül az év folyamán énekelni szokott összes praefatiókat orgonakisérettel. A függelékben pedig szerző hasznos utasitásokat ad a népiskolai énektanitás módszeréhez. Különös előnyére szolgál e münek, hogy a benne foglalt dalokban a Gregorian hangjegyek mellözvék s helyettük a közönséges hangjegyek alkalmaztatnak, miáltal mód van nyujtva a gregorián hangjegyekben nem jártas kántoroknak is az ősi egyházi énekek helyes és correct előadására. E kántor könyvet, mely a róm. kath. egyház egész évi szertartásaira és énekeire vonatkozólag kisvárosi és falusi kántoroknak bö és hasznos utmutatást nyujt, melegen ajánljuk. Ára csupán 1 frt 30 kr. S kapható vagy magánál a szerzőnél (lakik: Győr, Ferenczváros, Homok-utcza 4.) vagy pedig a győregyházmegyei könyvnyomdában. (Kneifel Ferencz.)

Madame sans Géne — a szókimondó asszonyság, Linke Pál ily czimü vig kupléja, az egyik száma a szeptember 15-ikén megjelent XVIII. számu „Zenélő Magyarország“ zenemü folyóiratnak. Ez ügyesen szerkesztett zenemü folyóirat a fenti szép kuplén kivül még a következő szép zongora darabokat hozza: Ivánfy Iván „Ha meghalok, vissza járok...“ remek szép magyar dalt gróf Zichy Géza gyönyörü poetikus szövegére, — Zsadányi Armánd „Nem vagy lány“ czimü közkedvelt népdalát — és Ohlhanns F. „Álom képek“ czimü igen sikerült ábrándját. A folyóirat havonta 2-szer jelenik meg, mindenkor 10—10 oldal zenét, hasonló gazdag tartalommal ad s negyedévre 6 ily füzet előfizetési ára 1 frt. Mindnn zongorázónak érdeke a szép vállalatot megismerni s e czélból mutatványszámot bárkinek ingyen küld a „Zenélő Magyarország“ kiadóhivatala Budapest, Csengery-utcza 62/a. a hova az előfizetések is intézendők.

Közgazdaság.

A nemzetközi gazdakongresszus.

(K. Ö.) A földmivelési miniszter által f. hó 17—20-ik napjain rendezendő nemzetközi gazdakongresszus kiemelkedő mozzanata lesz ezredéves kiállitásunknak s habár annak tárgyalásai különleges viszonyaink gyakorlati megoldását közvetlenül nem is fogják maguk után vonni, mégis, tekintettel arra, hogy közgazdasági politikánk irányitására előkészitik az egyedül helyes utat, az agrárpolitikának általunk annyiszor hangoztatott, az ország agrikultur természetéből folyó rendszerét, osztatlan figyelmünkre érdemesek. A nemzetközi gazdakongresszus ugyanis magasan ki fog emelkedni az ankétek sablonszerü jellegéből; nem a kormány s szolgalelkü dicsőitői gyülekezete lesz ez, mely mindent jónak, mindent szépnek talál, amit a merkantill gazdasági politika a mezőgazdaságról végezni időszerünek talál. Sőt ha a jelekben nem csalódunk, lesznek itt is felszólalások s fejtegetések, melyek egyenesen kihivják a kritikát oly eljárás ellen, melyben mezőgazdaságunkat a merkantil-liberalizmus évtizedeken át a kapitalizmus szolgálatában részesitette. Ebben az irányban tehát a nemzetközi gazdakongresszus tárgyalásai meddők nem fognak maradni.

A gabona árhanyatlása nemcsak nálunk, de egész világon sulyos válságba döntötte a mezőgazdaságot. A kapitalizmus a vele született telhetetlenségénél fogva csakhamar rájött arra, hogy a mezőgazdasági terméneyk legnemesebbike, a buza igen alkalmas eszköze a spekulácziónak. A szolgálatában álló ertéktőzsde utján megteremtette a nemzetközi piaczokat, megteremtette a világversenyt, a börzesajtó révén közhangulatot keltett a tulprodukczió mellett, sőt hogy lelketlen üzérkedését intenzivebben folytathassa, kreált uj mezőgazdasági államokat, melyek hatalmas ütőkártyát képeztek a nemzetközi börzelovagok kezében. A nemzetközi tőke böven juttatta pénzét tengerentuli államok kulturállamokká átalakitásához, hogy mezőgazdasági terméneyivel befolyásolhassák az európai buzapiaczokat. Elérvén czéljukat, sorsukra hagyják, miután kiszipolyozták s a bukás örvényébe kergették. Példa reá Argentinia, melyet a nemzetközi spekulácció tett meg az európai gabonatermelés féltett konkurenssé s melyet, miután kiaknázkott, rohamos hanyatlásának utját állani nem tudja.

A nemzetközi gazdakongresszus köztudomás szerint három irányban fogja a gabonaárhanyatlásának okait kutatni s keresni azokat az eszközöket, melyekkel a bajon segiteni lehetne. 1. A termelés, 2. a kereskedelem s közlekedésügy s 3. a hitelügy szempontjából. A mi bennünket közelebbről érint, az a közvetitő kereskedelem s a hitelügy szerepe s befolyása a gabona áralakulására, illetőleg azon tagadhatatlan tény megállapitása, hogy az ezüstérték helyreállitásától várja a világ a gabonaárak javulását. Azt hiszem, hogy e körül a két dolog körül fordul majd meg a kongresszus tárgyalásainak menete: a határidő-üzletek s a bimetallisztikus mozgalmak s törekvések körül. Legyen a nemzetközi gazdakongresszus egy hatalmas tiltakozás a tőzsdei visszaélések, különösen a gabonahatáridő-üzlet intézményében elkövetett csalások ellen, mutasson reá arra a körülményre, hogy a tőzsdei intézmény menynyiben emancipálta magát az egyes országok s nemzetek közérdeke alól s lön a nemzetközi rebachlovagok játékbarlangjává, hol millió mezőgazdát fosztanak keserves kenyerétől; a kongresszss egyengesse másrészt a bimetallisztikus mozgalom utját, melynek győzelmétől várják a mezőgazdasági államok ujból boldogulásukat és akkor mi a nemzetközi gazdakongresszus eredményével teljesen meg leszünk elégedve.

Nem tudjuk, a kormány mennyiben viseltetik jóakarattal a kongresszus iránt. Hogy a földmivelésügyi miniszter hivta össze, abból még semmi sem következik. Annyi azonban bizonyos, hogy azok a körök, melyek eddig merkantill irányban vezették közgazdasági politikánkat, megtanulhatják, hogy a gazdasági élet általuk képviselt korhadt intézményei helyt fognak adni előbb-utóbb az igazi gazdasági fejlődést biztositó egészséges eszméknek.

00000686

Felhivás

Magyarország összes sport-egyesületek tagjaihoz.

Kedves Sporttársak!

Ő Felsége a király f. évi szeptember hó 17-én fogja több európai fejedelmi személyiség részvétele mellett a

VASKAPUT

ünnepélyesen megnyitni.

Több oldalról nyilvánitott kivánságra elhatároztuk, hogy ez alkalommal külön gyorsvonattal és külön hajón — a kies aldunai vidékek érintésével — nagy t á r s a s k i r á n d u l á s t rendezünk, a melyen sportegyleti tagok, azok családjai és tekintettel az ünnepély nagy nemzeti fontosságára v e n d é g e k is v e h e t n e k r é s z t.

Alkalmat akarunk nyujtani ezzel a sporttársaknak s a szivesen látott vendégeknek kényelmesen és kevés költséggel e világra szóló ünnepélyen résztvenni, mely hivatva van a magyar névnek az egész világ előtt elismerést és dicsőséget szerezni.

Aradon a nemzeti kegyeletet adóját rójuk le, a mennyiben testületileg meg fogjuk koszoruzni a vértanuk szobrát.

A kirandulás érdekességét még azzal fogjuk emelni, hogy Herkulesfürdőben az e czélra készitett kerékpár pályán kizárólag magyar sporttagok részvétele mellett nagy ünnepi atletikai- és kerékpár-versenyeket rendezünk, melynek védnökeül sikerült a sportnak lelkes hivet, nagyméltóságu B e r z e v i c z y Albert urat, v. b. t. t., a képviselőház elnökét megnyerni. A versenyek Ő Felsége a király és a többi legmagasabb személyiségek jelenlétében fognak megtartatni, a mi annyival is inkább emeli az ünnepély fényét és impozáns voltát, mert a sporttörténelemben ez eddigelé egyedül álló eseményt képez.

A kirándulás rendezését általánosan ismert sporttársunk Beszedits Iván ur vállalta magára, a kinek e téren szerzett sok évi gyakorlata elég biztositekot nyujt a kirándulásnak szakszerü technikai kivitelére, mint arra nézve is, hogy minden résztvevő kellemesen emlékezzék vissza e nagyszabásu kirándulásra.

Összeköttetéseiknél fogva sikerült a részes vasuti és hajótársaságoknál oly nagy kedvezményt kieszközölni, minőt semmi más egyesület vagy társaság nem élvezhet, alkalmat nyujtva ily módon sporttársainknak jutanyos részvételi árak mellett ez emlékezetes k i r á n d u l a s o n résztvenni. A kerékpáros résztvevőknek ajánljuk gépeiket is magukkal hozni, mert több szép apró kirándulás van tervbevéve. A résztvevő hölgyek kényelméről ugy az utazás, mint az elszállásolás alkalmával gondoskodunk.

Föl tehát kedves sporttársak, ránduljunk testületileg mi is e történeti nevezetességü helyre és igyekezzünk annak magasztosságát tömegesen részvételünkkel emelni.

Sporttársi üdvözlettel, a rendezőség nevében:

Beszedits Iván, H. M. B. C. tagja. *Gruby Dezső,* a N. T. E. tagja. *Jelfy Gyula,* M. H. B. C. titkára.

*

Társas utazás a Vaskapuhoz.

Uti terv:

Utirány. O d a: Budapest—B.-Csaba—Arad — Temesvár — Oravicza — Marillavölgy — Anina—Baziás, innen külön hajón Vaskapu.

V i s s z a: Vaskapu—Orsova—Mehádia—Herkulesfürdő—Temesvár—Szeged—Budapest.

Indulás Budapestről folyó évi szeptember 24-én reggel 7 órakor a keleti pályaudvarról k ü l ö n g y o r s v o n a t t a l.

Menetterv:

Érkezés Aradra 12 órakor délben. Ünnepélyes fölvonulás a vértanuk szobrához, annak megkoszoruzása. Ezután a város nagy éttermében zene mellett disz-béd. Délután 3 órakor indulás, érintve azon közbeeső állomásokat, a hol a vidéki résztvevők csatlakozni fognak.

Érkezés Oravicza-ra este 7 órakor, a hol a társaság meghál, korán reggel Marillavölgybe, bérelt kocsikon.

Marillavölgyön tartózkodás két napig, mely idő alatt részint kocsin, részint kerékpáron fognak kirándulások rendeztetni a fürdőhely megtekintésével. 25 ikén este a marillavölgyi fürdőhely nagytermében hangversenynyel egybekötött tánczmulatság lesz néhány dalárda közreműködése mellett.

Szeptember hó 26-ikán reggel kirándulás Anina-bányára, a hol ebédelni fog a társaság; ebed után utazás Baziásra, ott a külön hajón estebéd után ki-ki elfoglalja nyughelyét. Másnap reggel indulás a Vaskapuhoz.

Vaskapuhoz érkezés délelőtt 10 órakor. Itt a hajó horgonyt vet, hogy a társaság a megnyitási ünnepélyt végignézhesse. Délután 2 órakor a hajó Orsovára indul, honnan vonaton indulás Herkulesfürdőbe; itt a táresaság az ünnepi versenyek megtekintésére fentartott helyeket elfoglalja. A versenyek közvetlen a fejedelmi vendégek érkeztevel délután 4 órakor kezdődnek. A verseny után bankett a fürdőhely nagytermében, mely alkalommal a díjak ki fognak osztatni. Szeptember 28 án reggel a fürdő es környéke megtekintese.

Indulás Budapestre szeptember hó 28 án délután 2 órakor k ü l ö n g y o r s v o n a t t a l, érintve azon városokat, a honnan résztvevők csatlakoztak.

Érkezés Budapestre este 10 órakor. Itt a Budapestre jöt vidéki résztvevők elhelyezéséről Beszedits Ivan főrendező ur gondoskodik.

Résztvevési díj: vasuton II., hajón I. osztály **39 forint 50 kr.** — Ezen árban bentfoglaltatnak:

1. Ellátás Aradon. 2. Ellátás Marillavölgyön. 3. Ellátás hajón. 4. Ellatás Herkulesfürdőn. — Ugy az érkezéseknél, mint pedig az indulásoknál kocsik fognak a résztvevők rendelkezésére állani.

*

Jelentkezéseket folyó évi szeptember hó 1-ig egyenként vagy csoportonként elfogad **15 forintnyi** előleg beküldése mellett Jelfy Gyula ur (Budapest, Szervita tér 5), mig az utazásra vonatkozó irásbeli felvilágositással Beszedits Iván ur (Bpest, Calvin tér 4, I. em. 7.) szolgál.

A résztvételi díj hatralevő része legkésőbb f. évi szeptember hó 15 ig küldendő vagy fizetendő be Jelfy Gyula urhoz; ennek elmulasztása az előleg elvesztését vonja maga után.

A részvételi igazolvány a teljes összeg befizetése után megküldetik.

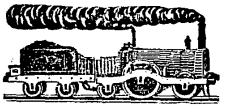

VASUTI UJ MENETREND.

— Érvényes 1896. junius 1-töl. —

Budapest—Székesfejérvár—N.-Kanizsa.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Gyorsv.:	7·00 reg.	8·30 d.e.	8·40 d.e.	11·45 d.e.
Szem. v.:	7·10 reg.	9·16 d.e.	9·26 d.e.	1·39 d.u.
Vegy.v.:	11·50 reg.	3·16 d.u.	—	—
Szem.v.:	4·50 d.u.	6·35 d.u.	6·46 d.u.	7·52 d.u.*
Vegy.v.:	2·25 d.u.	4·27 d.u.	4·33 d.u.	8·55 este
Gyorsv.:	7·45 este	9·11 este	9·18 este	12·10 éjjel
Szem.v.:	9·25 este	11·33 este	11·43 este	3·52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfejérvár—Budapest.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.:	12·15 éjjel	4·16 reg.	4·24 reg.	6·29 d.e.
Vegy.v.:	—	—	6·15 reg.	8·25 d.e.
Gyorsv.:	5·47 reg.	8·39 reg.	8·49 reg.	10·10 d.e.
Vegy.v.:	10·00 d.e.	2·10 d.u.	2·35 d.u.	4·31 d.u.
Szem.v.:	2·00 d.u.	6·00 d.u.	6·08 este	8·12 este
Gyorsv.:	5·06 d.u.	8·00 este	8·15 este	9·40 este
Sz. v.:	8·42** d.u.	9·39 este	9·49 este	11·25 este

Sz.-Fejérvár—Veszprém. Veszprém.—Sz.-Fejérvár.

	indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.:	5·20 d.e.	8·03 d.e.	4·19 reg.	6·— d.e.
„ „	9·34 d.e.	10·52 d.e.	7·08 reg.	8·34 d.e.
„ „	1·— d.u.	2·33 d.u.	4·43 d.u.	5·53 d.u.
„ „	9·27 este	11·— este	7·19 este	10·09 este

* Csak Siófokig közlekedik.
** Siófokról indul.

A Veszprémből este 7·19-kor induló vonat csak vasárnap, ünnepnap és csütörtökön közlekedik.

A Balatontavi gőzhajózási részv.-társulat menetrendje.

Siófok-Balatonfüred-Almádi-Kenese és vissza.

Siófok	11·10,	d. e.	8·15,	este
Balatonfüred	12·30,	d. u.	9·15,	„
Almádi	1·35,	d. u.	—	—
Kenese	2·05,	d. u.	—	—
Kenese	3·30,	d. u.	—	—
Almádi	4·00,	d. u.	—	—
Balatonfüred	5·20,	d. u.	7·15,	regg.
Siófok	6·20,	este	6·15,	„

Boglár-Révfülöp Badacsony és vissza.

Boglár	12·15,	3·15,	4·15,	11·—
Révfülöp	1·00,		4·50,	10·30
Badacsony	1·50,	2·20,	—	—

Kenese-Almádi-Siófok-B.-Füred-Boglár-Révfülöp-Badacsony Keszthely és vissza.

Kenese mind.	pént.	3·30,	—	szerd.	—	csüt.	—
Almádi	„ „	4·00,	—	„	—	„	—
Siófok	„ „	5·—, 5·00,		„	5·00,	„	—
B.-Füred	„ „	6·—, 6·00,		„	6·20,	„	—
Boglár	„ „	8·10,	—	„	8.30,	„	—
Révfülöp	„ „	8·40, 8·20,		„	9·—,	„	5·15
Badacsony	„ „	9·35	—	„	9·55,	„	6·15
Keszthely	„ „	11·20,	—	„	11·40,	„	8·00

Minden pént. és szomb., minden szerd.

Keszthely	6·—,	—	4.—
Badacsony	7·45,	—	5.45
Révfülöp	8·30,	—	6·40
Boglár	9·—,	—	7 10
B.-Füred	11·15,	12·30	9.25
Siófok	12·15,	—	10.25
Almádi	1·35,	—	—
Kenese	2·05,	—	—

4—5 % mellett

rendes és rendkivüli jelzálogkölcsönöket kieszközöl, valamint a legbonyolódottabb conversiókat szintén 4—5 %-kal rendezi gyorsan és discrét, minden előleg nélkül

HERCZEG SÁNDOR

BUDAPEST,

Gyár-utcza 19. szám.

Hirdetések

felvétetnek kiadóhivatalunkban (Szent-István-tér 1. sz.) jutányos árért.

Nyomatott Számmer Imrénél, Székesfejérvárott.

00000687